

Innspill fra TINE SA til jordbruksforhandlingene 2025

Hovedpunkter

TINE anbefaler jordbrukets forhandlingsutvalg at følgende hovedprioriteringer legges til grunn ved årets jordbruksforhandlinger:

- Økt produksjonsstimulans gjennom forbedringer i produksjonsøkonomien. Prioritet til tilskudd per produsert liter.
- Investeringsstøtte
- Styrke etablerte velferdsordninger
- Konkurranseskraft for norsk melk (utvide ferdigvarelisten i RÅK-ordningen)
- Kompensasjon for økonomiske og driftsmessige ulemper ved gjennomføring av klima- og bærekraftstiltak
- Etablere en helsetjeneste for geit

Utsikter, 2025

I nasjonalbudsjettet for 2025 er det lagt til grunn et anslag for prisvekst på 3 prosent, og en økning i privat konsum på 2,6 prosent. Det legges videre til grunn at den norske valutaen vil svekkes noe i forhold til handelspartnernes valuta. Anslaget på pengemarkedsrenten er en forventning om at rentenivået for 2025 vil være 0,4 prosentpoeng lavere enn i 2024 målt på årsbasis.

Melkebehovet for 2025 er anslått til 1492 millioner liter (oktober, 2024), og PGE for første halvår 2025 er satt til kr. 6,60 per liter. Økningen på 6 øre/liter fra 1. januar begrunnes i grunnlagsdokumentet fra Norsk Melkeråvare (NMR) med behovet for økt volum. Innspill og fastsettelse av produksjonskvoter for 2025 ga et forholdstall på 1,2.

For andre halvår 2025 vil det fastsettes en PGE basert på:

- Kostnadsindeks variable kostnader for melkeproduksjon (NIBIO)
- Generell kostnadsutvikling, KPI (Norges Bank)
- Markedsutvikling, mat og alkoholfrie drikkevarer (SSB)
- Utvikling i internasjonale melkepriser (EU-kommisjonen)

Hovedutfordringen fremover er å sikre at norsk melkeproduksjon dekker innenlandsk etterspørsel frem mot og etter krav om løsdrift fra 2034. Det er av avgjørende betydning at jordbruksavtalen legger til rette for dette.

I brev av 21. november anbefaler TINE følgende om forholdstall for 2025:

«Forventet behov for kumelk i 2025 er 1 490 millioner liter. I tillegg er det behov for lageroppbygging på anslagsvis 10 millioner liter. På grunnlag av forventet økt behov for kumelk i 2025 og at melkebehovet har krevd en betydelig økning i 2024, anbefaler Tine et forholdstall på 1,17 for kumelk for 2025. For geitemelk anbefaler Tine at forholdstallet beholdes på 0,95. Det reelle kommersielle behovet for geitemelk er lavere. Før det gjøres mer med kvotene for geitemelk er det behov for en gjennomgang av de totale rammebetingelsene for denne produksjonen.»

De overordnede forutsetninger som er lagt til grunn for innspillet er:

- Sikre norsk matsikkerhet og forbrukerhensyn gjennom robust tollvern og kvoteordningen for melk,

- Sikre en velfungerende markedsregulering til beste for forbruker,
- Sikre matforsyning som avgjørende for styrket beredskap
- Sikre en landbrukspolitikk som bidrar til å nå Norges bærekraftambisjoner.

Melka bærer i dag store politiske kostnader. Mange av disse har vært en hensiktsmessig måte for felleskapet av norske bønder å bidra til oppfyllelse av politiske mål, men dagens situasjon gjør at dette ikke kan videreføres på samme måte. Situasjonen i og rundt Norge gir behov for at en større del av melkeprisen går direkte til bonden. Det må derfor, i tillegg til økte tilskudd, arbeides med både å fjerne kostnader fra verdikjeden og å flytte kostnader som i dag belaster melkeprisen over på budsjett.

Betydningen av melkeproduksjon for jordbruket og samfunnet er tydeliggjort i Prop. 105 S (2023-2024) – Jordbruksoppgjøret 2024:

«Melkeproduksjon er en bærebjelke i det norske landbruket. Produksjonen foregår i hele landet, i alle landets fylker og de fleste kommuner, og står for en stor del av landbruket samlede sysselsetting og verdiskaping».

Dette omfatter en betydelig del av norsk produksjon av mat og næringsmidler. Virkningene for lokalsamfunn, matberedskap og samfunnsberedskap er vesentlige. Effekter i form av tilstedeværelse og territoriell kontroll kan ikke undervurderes. Økt etterspørsel etter norsk melk vil forsterke dette bildet.

I rapporten «Strukturutvikling i norsk melkeproduksjon frem mot 2040» utarbeidet av en rekke forskere ved Norsk institutt for bioøkonomi, pekes det på stor usikkerhet for fremtidig melkeproduksjon. Faktorer det hersker usikkerhet rundt er volum, geografisk fordeling, struktur, lønnsomhet og robusthet. Både løsdriftskravet og gjødselregelverket trekkes frem som kjente faktorer for å illustrere noe av bakgrunnen for usikkerheten. I oppsummeringen heter det:

«Med en god utvikling av økonomien i melkeproduksjonen relativt til konkurrerende produksjon, sammen med sterk stimulering av små og mellomstore melkebruk, kan vi forvente noe større andel investeringer på bruk med under 30 kyr.» og videre: «Blir økonomien i melkeproduksjonen dårligere, gjennom at priser og tilskudd ikke øker minst like mye som kostnadene, kan det bli utfordrende å holde melkevolumet oppe. En raskere strukturutvikling kan føre til flytting av produksjon til regioner med høy dyretetthet og bruk som allerede har stor kapasitet.»

Vi legger til grunn at jordbruksforhandlingene i 2025 tar sikte på å redusere usikkerheten for norsk melkeproduksjon både gjennom tilskuddssystemet og investeringsvirkemidler.

Budsjettprioriteringer

Budsjettprioriteringer – produksjonsøkonomi

TINE forutsetter at det blir en tydelig prioritering av melk og grovfôrproduksjon i årets jordbruksoppgjør. Verdikjeden er avgjørende for selvforsyning, beredskap og sysselsetting i hele landet. Det er behov for styrket produksjonsøkonomi for å ivareta dette. I årets oppgjør bør tilskudd per produsert liter prioriteres. Samtidig tilsier særnorsk klima og topografi at en variert bruksstruktur gir best utnyttelse av norske ressurser til produksjon av mat. Det må derfor samtidig brukes andre virkemidler for å løfte produksjonsøkonomien, slik at også små og mellomstore bruk skal finne det verdt å produsere sunn, trygg og god mat på norske ressurser.

Budsjettprioriteringer – landbruk over hele landet

Struktur- og distriktsprofil sikres best gjennom regionale pristilskudd. Disse bør ha en innretning som gjør det lønnsomt å basere produksjonen på gårdens naturlige ressursgrunnlag.

Budsjettprioriteringer - velferdsordninger

Melkeproduksjon er avhengig av at noen er i fjøset 7 dager i uka, 52 uker i året. Livet består av ulike faser og det går gjerne i bølger, men velferdsordningene for bønder fanger i for liten grad opp dette. Dagens velferdsordninger gir ikke tilstrekkelig rom for ferie, fritid og sykdom, og permisjonsordninger knyttet til svangerskap, fødsel og i småbarnsfasen er dårlig tilpasset bondens muligheter og utfordringer. For dagens aktive bonde og for å gjøre næringa attraktiv for ungdommen må en styrke avløser- og velferdsordningene. Det bekymrer oss at vi får mange tilbakemeldinger fra våre medlemmer om at de ikke ser det mulig å leve et normalt familieliv og å drive med melk i et oppdatert driftsapparat.

- Særlig er det viktig at tilskuddene for avløsning ved ferie og fritid, samt sykdom og fødsel styrkes.

Budsjettprioriteringer, investeringsvirkemiddel

Løsdriftskravet for gjenværende båsfjøs ble ved jordbruksforhandlingene 2016 utsatt fra 2024 til 2034. Dyrevelferdsmeldingen (Meld. St. 8. 2024-2025) stadfester 2034 som frist for omlegging. Det er viktig for TINE og norsk melkeproduksjon at så mange som mulig av disse gårdsbrukene velger å fornye sitt driftsapparat og bli med videre som melkeprodusenter. Slik det er nå, er utviklingstakten fortsatt for lav til å få alle med over innen kravet om 100% i løsdrift inntreffer i 2034.

For å nå kommende krav knyttet til dyrevelferd og samtidig sikre melkeproduksjon i hele landet er det behov for å øke investeringstakten. TINE ber derfor igjen om at melkeproduksjon prioriteres med investeringsmidler for å sikre det langsiktige behovet for å tilpasse seg til framtidens krav til effektivitet, dyrevelferd og sirkulærøkonomi. Viljen til å investere er der, men lønnsomheten er for lav i forhold til investeringsbehovet. Det er viktig å sikre nok midler i ordningen slik at gårder i hele landet kan modernisere sitt driftsapparat i tråd med gårdens ressursgrunnlag.

En problemstilling som begynner å aktualisere seg er knyttet til behovet for å fornye driftsapparat i tidlig etablerte løsdriftsfjøs. 2024 var opprinnelig tenkt som frist for full omlegging til løsdrift for storfehold. Det er påregnelig at behovet for fornyelse av driftsapparatet hos tidlig etablerte løsdriftsfjøs vil være økende.

Fordeling innen fylke i TINE

FylkeNavn	Båsfjøs	Løsdrift
Agder	60.1 %	39.9 %
Akershus	36.8 %	63.2 %
Buskerud	36.6 %	63.4 %
Finnmark	33.8 %	66.2 %
Innlandet	47.6 %	52.4 %
Møre og Romsdal	48.5 %	51.5 %
Nordland	41.3 %	58.7 %
Østfold	30.5 %	69.5 %
Rogaland	45.8 %	54.2 %
Telemark	37.5 %	62.5 %
Troms	54.3 %	45.7 %
Trøndelag	34.2 %	65.8 %
Vestfold	16.3 %	83.7 %
Vestland	57.1 %	42.9 %
Total	45.2 %	54.8 %

Budsjettprioriteringer – konkurransekraften for norsk melk

RÅK/PNS – Produkter under protokoll 3, EØS-avtalen

I prognosen som er lagt til grunn for fastsettelse av satser i prisutjevningsordningen for melk for 2024/2025 er andelen melk som inngår i prisgrupper hvis produkter som faller inn under EØS-avtalens protokoll 3 om lag 34 prosent. Produktene her er i direkte konkurranse med tilsvarende importerte produkter.

I forskrift for prisnedskrivning av råvarer til bearbejdede produkter kan melk- og meieriråstoff til produkter listet i EØS-avtalens protokoll 3 få prisnedskrivning som tilsvarer en utjevning mellom råvareprisen i importert produkt pluss toll. Tollsatsene her er lave. Disse produktene er listet i forskriftens ferdigvareliste. Ferdigvarelisten omfatter i dag ikke en rekke meierivarer listet i EØS-avtalens protokoll 3. TINE har bedt direktoratet vurdere en utvidelse av ferdigvarelisten til også å omfatte:

- Melkeintensive yoghurter innenfor RÅK-området, og
- Laktosereduserte drikker på varenummer 22.029920.

I forskriftens vedlegg er også en råvareliste. En utfordring ved denne er lav detaljeringsgrad på enkelte områder, bl.a. ost. TINE har bedt direktoratet vurdere en egen råvarelinje for cheddar med tilhørende nedskrivningssats.

RÅK-tilskuddsordningen er svært viktig for avsetningen av norskproduserte jordbruksråvarer, og spesielt for melk og meieriprodukter. For ferdigvarer som omfattes av ordningen, kompenseres merprisen på norske råvarer sammenlignet med utlandet. Dermed blir norske jordbruksråvarer konkurransedyktige på pris og aktuelle ingredienser for næringsmiddelindustrien, fremfor at de erstattes av billigere import. I tillegg kan ferdigvarer som eksempelvis frossen pizza konkurrere på pris mot tilsvarende importert vare, og slik bidra til økt avsetning av norskproduserte jordbruksråvarer som kjøtt og ost.

Ordningen treffer slik sett ikke melkeprodusenten direkte, men den bidrar til at norskproduserte meieriråvarer og norsk foredlingsindustri kan konkurrere med importerte råvarer og ferdigvarer i et marked preget av sterk og stigende konkurranse. Slik er RÅK-tilskuddsordningen et viktig landbruks- og distriktpolitisk virkemiddel som gir positive ringvirkninger både for bønder, varemottakere og viderefordelingsindustri i Norge.

Dessverre ser vi at området preges av stor import til lav toll, der importen spiser av muligheten for norsk næringsmiddelindustri og norske bønder sin mulighet til å produsere i Norge. Det er mange flere produkter som burde vært en del av tilskuddsordningen, og fått muligheten til å konkurrere bedre mot importerte alternativer. Ved jordbruksoppgjøret i 2022 ble det satt av 10 millioner for å utvide ferdigvarelisten (varer der det kan gis råvarekompensasjon ved bruk av norske ingredienser). Utvidelsen av ferdigvarelisten fra 2023 styrket melks konkurransekraft for vaniljesaus, vaniljekrem og rømmedressing - alle meieriprodukter under varenummer 19.01.9098.

Det blir viktig å øremerke nye midler også i vårens jordbruksoppgjør til å gjennomføre flere utvidelser av ferdigvarelista for å gi rom for flere nye kategorier, slik at vi sikrer konkurransekraft og avsetning for mest mulig norskprodusert melk. TINE støtter et innmeldt forslag om risretter i fjor, samt at vi har meldt inn behov for å få inn både proteinpudding og desserter på varenummer 19.01.9098, der importkonkurransen er betydelig og begrenser prisuttak. Andre kategorier som kvalifiserer slik ordningen er utformet, er melkeintensive, smaksatte yoghurter og laktosefri smaksatt melk.

Importutvikling: 2024 mot 2023:

Import (tonn)	2023	2024	Endring (%)
Yoghurt naturell	3 240	3 857	19 %
Yoghurt med frukt eller annen smak	3 276	3 066	-6 %
Syrnet melk/rømme	66	61	-7 %
SMP	240	2 072	764 %
Helmelkpulver	54	556	929 %
Kondensert melk	330	319	-3 %
Myse- & melkeproteinpulver	723	944	31 %
Smør	125	175	40 %
Smaksatte melkedrikker	6 014	6 961	16 %
Erstatningsdrikker av korn og soya	13 593	13 293	-2 %
Meieriprodukter for småbarn	964	844	-13 %
Desserter, proteinpudding, dipp mm	6 539	6 956	6 %
Erstatningsost	1 360	1 391	2 %
Ost	19 210	20 041	4 %

Importreguleringer

I tillegg til EØS-avtalens protokoll 3 er følgende importreguleringer styrende for melkemarkedet i Norge:

- Importkvoter på ost fra EU, EFTA og Storbritannia.
- WTO – kvote for smør
- Prosent eller kronetoll for import ut over kvoter
- Administrative tollnedsettelse i situasjoner med underdekning.

Det legges til grunn at størrelsene på importkvotene ikke økes i markedsåret 2025-2026.

Budsjettprioriteringer – kostnadsreduksjon, innfrakt

Vi har opplevd en betydelig vekst i kostnadene til innfrakt av melk. Kostnadsveksten har vært av en slik størrelse at det alene har påvirket utbetalt melkepris til bøndene. For å unngå at økt pris spises opp av videre kostnadsvekst knyttet til råvarehåndtering, foreslår TINE at støtte til innfrakt framover finansieres over budsjett og ikke gjennom avgift på produktene som i dagb.

I den kommende gjennomgang av innfraktordningen må det foretas vurderinger om denne må notiseres WTO, og hvordan den i så fall kan innrettes for å bli notisert i «blå» boks. Dette kan skje uavhengig av finansieringsgrunnlaget.

Budsjettprioritering – Kostnadsreduksjoner, prisnedskrivning, kraftfôr

Prisen på kraftfôr har stor betydning for bondens økonomi, og prisnedskrivningstilskuddet for korn har stor betydning for bruken av norsk fôrkorn og prisen på kraftfôret. Både direkte, og fordi det styrer prisen på importerte råvarer til kraftfôr. I dagens situasjon har ikke norsk melkeproduksjon rom for politisk styrte kostnadsøkninger, og det er derfor viktig å bevare prisnedskrivningstilskuddet for korn.

Budsjettprioritering, kostnadsreduksjoner, bærekraft

Budsjettprioritering, bærekraft, metanreducerende førtilskudd i for

En videreføring av avsetningene til Metanhub er helt sentralt i arbeidet med å nå landbrukets klimamål. Videre trengs det avsetning av midler som sikrer implementering av metanreducerende førtilskudd i alle landets storfebesetninger. Garantier om dette bør komme i jordbruksavtalen for 2025.

Budsjettprioritering – bærekraft, rådgivning

Klima- og bærekraftrådgivning er en forutsetning for at jordbruket skal innfri målsetninger i landbrukets klimaplan. En videreføring og styrking av bevilgningene her er derfor et nødvendig element i jordbruksavtalen 2025.

Budsjettprioritering, bærekraft, Bionova

Det er mulig gjennom Bionova å få tilskudd til klima- og miljøvennlig teknologi. Tilskuddet skal bidra til testing og introduksjon av ny teknologi i landbruket. Målet er mer lønnsom, og mer klima- og miljøvennlig produksjon. Det er en klar oppfatning av at etterspørselen for utprøving og implementering av ny agro-teknologi vil øke i tråd med pågående klimarådgivning og tilgang til nye teknologiske løsninger. Vi ber om at avsetning til dette formålet økes.

Budsjettprioritering, bærekraft, biogass

Den etablerte ordningen for tilskudd for levering av husdyrgjødsel til sentraliserte anlegg og til gårdsbaserte biogassanlegg må styrkes i takt med utviklingen av sentrale- og gårdbaserte biogassanlegg. Det er en forventning om at aktiviteten på området biogass vil være økende, og avsetningen til formålet må dimensjoneres i forlengelsen av dette.

Budsjettprioritering, bærekraft, jordbearbeiding (drenering)

Den etablerte ordningen for tilskudd til drenering bør i et bærekraftperspektiv videreføres og avsetningene økes. Her vil hensynet til forebygging av negative konsekvenser av klimaendringer (reduisert klimarisiko) være et viktig hensyn.

Budsjettprioritering, bærekraft, grovfør

Potensialet både for bærekraft og klimareduksjon gjennom økt grovførkvalitet er anerkjent. Det erkjennes at det i dag ikke er incitamenter knyttet til jordbruksavtalen som premier kvalitet innen grovførproduksjon. Vi ber om at det iverksettes et arbeid for å utvikle insentiver for å premiere, eller støtte opp under, arbeidet med økt grovførkvalitet.

Kvoteordningen for melk

Fra sommeren 2024 ble overproduksjonsavgiften for ku-melk fastsatt til kr. 0,00 Hensikten var å øke melketilgangen ettersom behovs- og forbruksprognosen viste et betydelig større behov enn ved fastsettelse av forholdstall i desember 2023.

Forholdstallet for melkekvotene for 2025 ble i desember 2024 satt til 1,20. Dette ut fra et anslag på 1490 millioner liter som behov for 2025.

Salg av ku-melk kvoter i 2023 og 2024 kunne i sin helhet selges til produksjonsenheter, og eventuelt salg til staten skulle akkumuleres og tilgjengeliggjøres ved salgsrunden i 2025. Det ble også gjort tilpasninger i skattesystemet for å stimulere til salg av bort disponert kvote. Salgsrunden i 2023 ga klare indikasjoner på at ordningen virket i tråd med hensikten.

Tall fra salgsrunden i 2024 (oktober) viser at 19,2 prosent av selgerne hadde leveranser i 2024, og de stod for 23 prosent av solgt ku-melk kvote. Det betyr at drøye 80 prosent av selgerne ikke hadde leveranse i 2024, og de stod for 77 prosent av solgt kvote.

I brevet til avtalepartene fra november legges følgende vurdering til grunn for anbefalt forholdstall i 2025:

«Produksjonsvolumene inn i 2025 vil være økende. Slik melketilførselen er nå, vil eventuell knapphet på melk først bli et problem i tredje kvartal i 2025 og gi resultater i form av knapphet på ost og pulver i oppstarten av 2026. Det er derfor viktig å signalisere behovet i tredje kvartal så tidlig som mulig. Tine har vurdert mulige tilpasninger: 1. Fri produksjon i 2025, overproduksjonsavgift settes til 0. 2. Forholdstall 1,17 med åpning for å slippe produksjon fri i løpet av året. 3. Forholdstall 1,12 og redusert overproduksjonsavgift. Også denne med mulighet for frislipp i løpet av året. Ved en fri produksjon også i 2025 antas produksjonen å bli begrenset av bås plasser, dyretallet ved inngang til året og mulig avdråttøkning. Vi har ikke modeller som presist prognoserer effekten av et slikt frislipp. Det antas at samlet produksjon vil bli i størrelsesorden 1490- 1530 millioner liter. Produksjonsveksten antas være sterkest i områder som fra før har høy kvotefylling. Investeringer i nye bås plasser vil være avhengig av signaler om framtidige forholdstall. Et forholdstall på 1,17 antas gi en produksjon på 1485- 1515 millioner liter. Det vil være et fåtall produsenter som reelt sett begrenses av forholdstallet, men noe høyere enn anslaget for 2024. For flertallet av produsentene vil det fortsatt være bås plasser, dyretall og mulig avdråttvekst som begrenser produksjonen. Som ved fri produksjon antas det av veksten blir sterkest i de områdene som fra før har høyest kvotefylling.

For produksjon over kvote ble det i 2023 ilagt en avgift på 4,90 kr pr liter. I tillegg bortfaller distriktstillegg for melk for produksjon over kvote. Det reelle prisfallet ved produksjon over kvote er dermed større. En reduksjon av overproduksjonsavgiften vil redusere risikoen for tapsbringende produksjon for de som ligger tett opp mot kvoten. Redusert avgift kan også gjøre at noen ut fra en marginalbetraktning, finner det lønnsomt å produsere et visst volum over kvote og gi noe mindre stivheter rundt tilpasning til kvotegrensene. Et forholdstall på 1,12 og en halvering av overproduksjonsavgiften antas til en leveranse av kumelk på 1475-1505 millioner liter. 8 Det understrekes at usikkerheten er stor innenfor alle alternativene. Antall liter levert melk kan bli både høyere og lavere enn det som er indikert.»

Betydningen av å sikre produksjonsøkonomien er vesentlig for å sikre produksjonsvolumet i årene fremover.

Særskilt om Geitemelk

I sluttprotollen fra jordbruksforhandlingene i 2024 heter det: «I målprismodellen prises melk fra geit og ku likt, og volummodellen for melk skal også gjelde geitemelk. Markedene for melk fra ku og geit vil kunne utvikle seg forskjellig. Partene er med bakgrunn i dette enige om at det i jordbruksoppgjøret i 2025 skal vurderes tilpasninger for geitemelk.»

I Grunnlagsdokument – Planlagt gjennomsnittlig engrospris 1. halvår 2025 heter det:

«I dagens marked dekker ikke engrosprisen på geitemelk fullt ut kostnadene med innkjøp av geitemelk. NMR vil fram mot fastsettelse av PGE for 2.halvår 2025 vurdere tilpassinger i produsentpris og engrospris på geitemelk for å sikre bedre samsvar. Det vil gjøre det mulig for avtalepartene å hensynte eventuelle utslag i produsentøkonomien.»

I fall eventuelle tilpasninger medfører en redusert utbetalingspris til bonde per liter geitemelk legges det til grunn at dette kompenseres med endring i grunntilskudd, geitemelk.

I TINEs innspill om melkebehovet fra november heter det:

«For geitemelk anbefaler Tine at forholdstallet beholdes på 0,95. Det reelle kommersielle behovet for geitemelk er lavere. Før det gjøres mer med kvotene for geitemelk er det behov for en gjennomgang av de totale rammebetingelsene for denne produksjonen.»

TINE anbefaler at det nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe med det formål å gjennomgå de totale rammebetingelsene for produksjon av geitemelk.

Helsetjeneste, geit:

Melkegeitprodusentene, myndighetene og TINE har i fellesskap gjort en stor innsats for å løfte kvaliteten på geitemelka og standarden i geiteholdet vesentlig. Produsentene har bidratt med stor arbeidsinnsats knyttet til sanering av sykdommer og fornying av avlsmateriell. Myndighetene har bidratt gjennom støtteordninger for å sikre økonomien i saneringsfasen. TINE har bidratt med forsterkede kvalitetstillegg.

I Meld. Nr. 8 (2024-25) – Dyrevelferdsmeldingen er det 1.600 geitehold i Norge med et samlet dyreantall på 71.000. 260 geitehold har melkeproduksjon, og samlet omfatter dette 32.000 dyr. Det betyr at 16,25 prosent av dyreholderne er melkeprodusenter, og disse står for 45 prosent av geiteholdet.

På side 161 i dyrevelferdsmeldingen heter det:

«Tilskudd til helsetjeneste for geit Helse er en sentral del av velferdsbegrepet, og gjennom systematisk forebygging og oppfølging for en frisk populasjon vil dyrene få bedre helse. Det finnes helsetjeneste for svin, fjørfe, sau og storfe, men helsetjeneste for geit mangler. I 2001/2014 ble det gjennomført et prosjekt «Friskere geiter» der det ble lagt ned enorm arbeidsinnsats og store ressurser for å løfte helsen hos norske melkegeiter. Det har i tiden etter prosjektet blitt mer vanlig med hobbybesetninger og hold av ammegeit. Disse dyregruppene var ikke med i prosjektet, og man har liten oversikt over helsestatus i slike besetninger. Det har de siste årene vært påvist flere tilfeller av saueskabbmidd og CAE i andre besetninger enn melkegeit. Det er igjen behov for økt innsats for god helse og velferd hos geit. Regjeringen mener det bør etableres en helsetjeneste for geit. Finansiering avklares av partene ved jordbruksforhandlingene.»

Dette følges opp på side 162 i meldingen:

«Regjeringen vil

– Etablere en helsetjeneste for geit. Finansiering avklares av partene ved jordbruksforhandlingene.»

TINE anbefaler at finansiering tas fra tilskudd over jordbruksavtalen. Det er kun geitemelk som svarer omsetningsavgift, og det ville være en urimelighet at under 20 prosent av geiteholdet med mindre

enn halvparten av dyrene skulle få hele den økonomiske belastningen ved etablering av helsetjeneste for geiteholdet i Norge.

Særskilt om Økologisk Melk

Det tar lang tid å legge om drift til økologisk produksjon. Det er betydelig usikkerhet knyttet til hvordan markedet for økologisk melk vil utvikle seg framover. TINE opplever at forbrukerne i for liten grad er villige til å betale mer for økologisk melk. Utnyttelsesgraden var i 2024 på 69 prosent, mot 67 prosent i 2023. Anvendelsesgraden av melk som faktisk ble fraktet inn som økologisk melk var på 83 prosent i 2024. Når det er ønskelig med økologisk produksjon, er det derfor viktig å stimulere dette også gjennom jordbruksforhandlingene. Og denne stimulansen bør helst gå direkte til melkeprodusentene. Utfordringene i økologisk melkeproduksjon bør løses med tiltak som treffer de særegne utfordringene i økologisk melkeproduksjon. Tiltak i fjorårets avtale er en start på dette, men uten ytterligere pristilskudd til økologisk melk vil det være svært vanskelig å videreutvikle rasjonell innhenting av økologisk melk.